

COLECȚIA EXAMENE

LAURA CRISTINA NEAMȚ • IOAN ILIEȘ NEAMȚ

ADMITEREA LA INM

INTERVIUL

Probele scrise și proba psihologică
Aplicații și explicații psihologice

LAURA CRISTINA NEAMȚ
IOAN ILIEȘ NEAMȚ

ADMITEREA LA INM

INTERVIUL

Probele scrise și proba psihologică
Aplicații și explicații psihologice

Ediția a IV-a, revăzută și adăugită

Universul Juridic

București

-2021-

PARTEA I

Despre emoții și personalitatea magistratului în general

Capitolul I

Emoțiile și magistratul

Elementele ce țin de cogniție și de pregătirea teoretică a magistratului sau a candidatului pentru INM au fost amplu discutate și analizate de-a lungul timpului, fiind, totodată, ușor de măsurat prin diferite probe. În schimb, componenta emoțională a profesiei a fost aproape ignorată din dezbaterile publice și din analizele efectuate în domeniu, cu toate că atât eficacitatea și calitatea activității magistratului, cât și șansele de reușită ale candidatului depind, într-o bună măsură, de factorul emoțional. Tocmai de aceea, o parte substanțială a lucrării este dedicată înțelegerii emoțiilor și reglării emoționale (modului în care acestea sunt gestionate).

Ignorarea sau negarea componentei emoționale din profilul magistratului sau al candidatului la INM se explică prin faptul că acest element a părut mult timp ca fiind unul străin, opac și alunecos. Înțelegerea și mai ales gestionarea emoțiilor nu se poate realiza în tipare sau algoritmi matematici. Emoțiile implică o trecere, din palierul științelor reci și exacte, în cel al simțămintelor, unde nimic nu este absolut statornic și indiscutabil și unde totul stă sub semnul lui „poate”, „probabil”, „s-ar putea ca...”. Emoția presupune, prin definiție, o doză de

Despre emoții și personalitatea magistratului în general

irațional și instinctual, iar gestionarea sa, flexibilitate și adaptabilitate. Or, toate acestea par a veni în contradicție cu imaginea pe care publicul larg și-o proiectează despre magistrat: omul cu gândirea logică și rece, rațional și echilibrat, supus doar legii, fără „*porniri sentimentale*” și fără emoții.

Lucrurile nu stau însă tocmai așa. Dincolo de a fi magistrat, judecătorul sau procurorul este, în primul rând, om, iar omul, prin structura sa, este guvernat de emoții. Chiar dacă magistratul trebuie să fie un om cu gândirea logică, echilibrat și rațional, care își fundamentează hotărârile pronunțate doar pe lege, acesta nu se transformă, de îndată ce îmbracă roba, din om în robot. Altfel spus, roba de magistrat nu-l „derobează” de cea de om, iar ca om va avea, invariabil, emoții, și acțiunile acestuia vor fi determinate uneori inclusiv de factorul emoțional, nu doar de rațiune. De altfel, să nu uităm că judecătorul este supus, pe lângă lege, și propriei conștiințe, care implică și o componentă subiectiv-emoțională.

Mai mult, trebuie subliniat că emoțiile joacă un rol fundamental în planul acțiunilor unei persoane, acestea putând interfera atât cu atenția și capacitatea de reacție într-un anumit moment (de exemplu, o stare de furie puternică influențează capacitatea de concentrare și inclusiv calitatea hotărârilor adoptate în acest context), cât și cu comportamentul său general.

Înțelegerea acestor elemente este fundamentală, având în vedere că emoțiile ne pot influența, în egală măsură, pozitiv și negativ, iar atunci când

Emoțiile și magistratul

de hotărârile noastre depind viața, libertatea sau bunurile altor persoane, trebuie să avem grijă de modul în care simțim, pentru că ceea ce simțim poate determina felul în care decidem. Înțelegerea emoțiilor și a mecanismelor prin care acestea ne influențează modul de raționare permite gestionarea lor în așa fel încât să nu ne conducă spre decizii eronate. De aceea, poate mai mult ca oricine, magistrații ar trebui să fie „experți” în emoții, pentru a preveni situațiile în care componenta emoțională le influențează negativ deciziile pe care le pronunță.

Relația magistratului cu partea sa emoțională poate fi privită și dintr-un alt aspect nu mai puțin important. Magistratul de azi trebuie să se confrunte cu o serie de noi provocări emoționale, care nu emerg atât din profesie în sine, cât mai ales din modul în care societatea o percepe, din profilul psiho-emoțional (fals) ce îi este atribuit.

Până în urmă cu nu foarte mulți ani, magistratul era perceput de către opinia publică în mod pozitiv și cu admirație (și nu ne referim aici doar la țara noastră), iar magistratura era considerată o profesie onorantă și de prestigiu. În acest context, autoritatea magistratului, atât în îndeplinirea actului de justiție, cât și în societate, decurgea automat din funcție. Așa se face că deciziile magistratului nu erau, de regulă, puse sub semnul întrebării de către comunitate ori cel puțin acest lucru se făcea cu destul de multă circumspecție. În împrejurările menționate, magistratul nu era o persoană foarte expusă

Despre emoții și personalitatea magistratului în general

criticii publice, fapt ce reducea elementul emoțional în arhitectura funcției și îi permitea să analizeze „mai rece” cauzele cu care era investit.

Între timp, lucrurile s-au schimbat substanțial. Actul de justiție, în majoritatea formelor sale, a devenit subiectul preferat al dezbaterilor publice, acaparând de la mass-media până la dezbaterile în Parlament sau chiar discuțiile la o cafea între prieteni. Justiția a părăsit formalismul și solemnitatea sălii de judecată și s-a mutat în stradă, unde deciziile magistratului sunt constant supuse cenzurii din partea comunității, care, de multe ori, ca urmare a dezinformării sau calității îndoielnice a informațiilor, dublate de lipsa unei pregătiri în domeniul ermetic și tehnic al dreptului, ajunge la alte concluzii decât magistratul ori percepe în mod deformat rolul și atribuțiile acestuia. Nu puține sunt, spre exemplu, situațiile în care, în show-uri de televiziune, magistrații sunt criticați pentru că nu adoptă măsuri de genul celor văzute în filmele de peste ocean, cu toate că acestea nu au o reflectare în legea din România.

Adesea critica transcende actul judiciar și poartă asupra persoanei magistratului, nemaifiind criticată doar activitatea sa profesională, ci însuși judecătorul sau procurorul, ca persoană. Așa se face că, adesea, sunt aduse în spațiul public aspecte legate de viața personală a magistratului sau de calitățile ori defectele sale.

În plus, propagarea ideii de corupție și abuz în magistratură și tendința de generalizare vor conduce adesea la asocierea calificativului de „corupt” sau „abuziv” unui anumit magistrat, deși

Emoțiile și magistratul

acesta nu a săvârșit vreodată o faptă de corupție sau faptul pretins abuziv constituie o aplicare întocmai a legii. Din acest motiv, în locul unui sentiment de onoare față de nobila profesie practică, tot mai mulți magistrați simt că devin un fel de paria a societății și sunt tentați să nu își exhibe public calitatea.

Toate acestea sunt de natură a da naștere la noi tipuri de provocări emoționale. În primul rând, ceea ce era văzut până ieri ca un dat, respectiv autoritatea (în sensul comun al termenului), azi este evaluat dincolo de atributul funcției, fiind un element pe care magistratul trebuie să-l câștige singur, individual. În al doilea rând, respectul atașat autorității a dispărut și el, magistratul trebuind să depună eforturi personale și într-o atare privință. În fine, magistratul trebuie să se obișnuiască cu ideea că activitatea sa nu mai este una în afara criticii, ci, din contră, este supusă unei consistente atenții publice și există un risc substanțial să fie criticat atât personal, cât și pentru activitatea profesională. De asemenea, este necesar să conștientizeze că, atunci când acesta și activitatea sa devin obiectul dezbaterii publice, efectele negative nu se rezumă numai la el, ci se transferă și la familie, cercul de prieteni și cunoscuți, mediul profesional etc.

Fiecare dintre situațiile menționate este aptă prin sine să dea naștere unor emoții extrem de puternice, precum furia, frica, rușinea etc., care, dacă nu sunt gestionate corespunzător, pot să influențeze semnificativ atât viața personală a

Despre emoții și personalitatea magistratului în general

magistratului, cât și calitatea hotărârilor sale, prin afectarea atenției și a capacității de adoptare a unei hotărâri echilibrate.

Așa fiind, este esențial ca magistratul să înțeleagă ce sunt emoțiile, modul în care acestea funcționează și cum le poate gestiona, în așa fel încât să nu îi influențeze în mod negativ calitatea vieții profesionale și personale.

Aspectele menționate nu sunt relevante numai pentru magistrați, ci și pentru cei care aspiră la ocuparea unui astfel de post. Tocmai de aceea, unele chestiuni relative la componenta emoțională sunt supuse examinării și cu ocazia concursului, îndeosebi prin intermediul interviului și testării psihologice.

În altă ordine de idei, înțelegerea și gestionarea corectă și eficientă a emoțiilor poate facilita și depășirea, per ansamblu, cu succes a concursului de admitere la INM, întrucât elimină sau diminuează impactul situațiilor în care, pe fond emotiv, candidatul nu se poate concentra în mod adecvat în timpul probelor de concurs și astfel îi este afectată performanța.

Secțiunea 1

Înțelegerea emoțiilor

1.1. Ce sunt emoțiile?

Am văzut deja, în mod succint, care este importanța emoțiilor în relația cu magistratul și